

REFERANS:

Atalay, M. C. (2023). Estetik ve eleştirel bir bakış: Göç olgusu ve yapay zekâ görsel üretimleri . A. Tilbe & M. C. Atalay (Ed.), Göç ve sanat: Eleştirel incelemeler (ss. 204-230). Hiper Yayınevi.

BÖLÜM 6

ESTETİK VE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ: GÖÇ OLGUSU VE YAPAY ZEKÂ GÖRSEL ÜRETİMLERİ

Mustafa Cevat ATALAY

Mustafa Cevat ATALAY

Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü,
Resim Anasanat Dalı
Gaziantep, Türkiye
E-posta: mcatalay@gantep.edu.tr

Bu bölümü alıntıla / Cite this chapter as:

**Estetik ve Eleştirel Bir Bakış: Göç Olgusu ve Yapay Zekâ
Görsel Üretimleri**

*An Aesthetic and Critical View: Migration Phenomenon and
Artificial Intelligence Visual Productions*

BÖLÜM HAKKINDA

Bu çalışmanın amacı, yapay zekâya ait görsel üretimlerin gün geçtikçe yaygınlaşması sonucunda sanat ve tasarım alanında ortaya çıkan büyük değişikliklere odaklanmaktadır. Bu durumun yarattığı değişimin çarpıcı sonuçları sürekli gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, günlük hayatımıza dahil olan yapay zekâ görsel üretimleri, sanatın ve tasarımın üretim yollarında yeni bir kulvar potansiyeline sahiptir. Yapay zekâ üretimlerinin,

özellikle sanat temalarını ne kadar iyi anlatabildiği ve gösterebildiği konusu önemlidir. Bu tartışmayı yapabilmek için yapay zekâ üretimlerini kompozisyon, tasarım ve ilke elemanları bakımından detaylı bir şekilde incelememiz gerekmektedir. Aynı zamanda, yapay zekâ üretimlerinin bizim temaslarımızı ve isteklerimizi hangi unsurlarla farklılaştırdığını anlamak için de inceleme yapılmalıdır. Bu çalışma, Yapay zekâ görsel üretimlerinin sanatsal değerine odaklanmaktadır. İnceleme, algoritmik bir şekilde olabileceği gibi, sanat ve tasarım alanının içindeki estetik yaklaşımlar ve analizlerle de değerlendirilebilir. Sanat ve tasarım alanının içindeki estetik yaklaşımlar ve analizlerle değerlendirme yapmak, yapay zekâ üretimlerinin sanatsal değerini ve insan duygusunu ne kadar iyi yansıttığını anlamamıza olanak tanır. Estetik değerlendirme, eserlerin görsel çekiciliğini, kompozisyonunu, renk kullanımını ve diğer estetik unsurlarını incelemeyi içerir. Çalışmanın sonuçlarına göre, yapay zekânın resim üretiminde başarılı olduğu ve gündelik hayata benzeyen bazı görsel eserler ortaya koyduğu gözlemlenmektedir. Ancak, eserlerin dikkatlice incelenmesi durumunda, bazı tekrarların sıkıcı hale geldiği ve insan figürlerinin yeterince çözülmediği bulunmuştur. Çağımızda, yapay zekânın gündelik hayata dahil olduğu bir döneme şahitlik ediyoruz ve tasarımların henüz başlangıç aşamasında olduğunu düşünürsek, zamanla niteliğinin ve kalitesinin artacağını öngörebiliriz. Ancak, sanatçıya ait ruhsal ifadelerin, görsel olarak yapay zekânın ifadelerini yansıtıp yansıtmayacağı konusu tartışmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Göç, Görsel, Analiz

ABOUT The CHAPTER

The aim of this study focuses on the major changes that have emerged in the field of art and design as a result of the increasing prevalence of visual productions of artificial intelligence.

The striking results of the change created by this situation are constantly observed. In this context, artificial intelligence visual productions, which are included in our daily lives, have the potential of a new lane in the production paths of art and design. The issue of how well artificial intelligence productions can explain and show art themes is especially important. In order to make this discussion, we need to analyse artificial intelligence productions in detail in terms of composition, design and principal elements. At the same time, it should also be analysed in order to understand in which elements artificial intelligence productions differentiate our contacts and desires. This study focuses on the artistic value of AI visual productions. The examination can be algorithmic, or it can be evaluated through aesthetic approaches and analyses within the field of art and design. Evaluating with aesthetic approaches and analyses within the field of art and design allows us to understand the artistic value of AI productions and how well they reflect human emotion. Aesthetic evaluation includes examining the visual appeal, composition, use of colour and other aesthetic elements of the works. According to the results of the study, it is observed that artificial intelligence is successful in picture production and produces some visual artefacts that resemble daily life. However, if the artefacts are carefully examined, it is found that some repetitions become boring and human figures are not sufficiently resolved. In our age, we are witnessing a period in which artificial intelligence is involved in everyday life, and considering that the designs are still in the beginning stage, we can predict that their quality and quality will increase over time. However, it is debatable whether the psychological expressions of the artist will visually reflect the expressions of artificial intelligence.

Keywords: Artificial Intelligence, Migration, Visual, Analysis

GİRİŞ

“İnsanların kalıcı veya geçici hareketi olan göç, ekonomik, coğrafi, hastalık gibi koşullarla, kentler veya ülkeler arasında olabilmektedir. İnsanlar çok büyük sayılarda göç edildiği gibi daha küçük gruplar olarak da göç edebilirler. İnsanlar, her dönem farklı birçok sebeplerle isteyerek veya zorunda bırakılarak göç etmişlerdir.” (Atalay, & Kanat, 2019: 106).

İnsanların veya canlıların yaşadıkları bir yerden başka bir yere yerleşmeleri veya geçici olarak gitmeleri göç olarak tanımlanabilir. İnsanlık tarihi boyunca göç tüm canlılar için, yaşam kültürleri boyunca sürekli olarak devam etmiştir.

“Göçler, genellikle dış göç ve iç göç diye ikiye ayrılır. İç göç, bir ülkenin kendi sınırları içerisinde yapılan göçlerdir.” (İpek, 2006: 17).

Ekonomik, siyasi çevresel, sosyal ve kültürel nedenler göçün başlıca nedenlerindendir. İnsan göçleri, kıtalar arası olmasıyla büyüklüğü ve genişliği bakımından dikkat çekicidir. Büyük çaplı ve uzun mesafeler halindeki göç hareketleri birçok farklı etkilerle oldukça önemli bir olgudur.

Göç, kültürel değişikliklere neden olan bir olgudur. Göç edilen yerdeki kültür ile farklı kültürleri getiren göçmenler yeni bir ortam yaratır. Kültürlerarası bu etkileşim, yeni bir kültürel ortamın oluşmasına ve bu ülkedeki çeşitli kültürel ortamlar arasında etkileşimin sağlanmasına önemli bir katkıda bulunur. Göç, farklı kültürlerden gelen yeni fikirler ve deneyimlerle dolu olduğundan, kültürel açıdan çeşitli etkiler yaratır. Göçmenler, kendi kültürlerinin geleneklerini, adetlerini, örf ve değerlerini yeni toplumlara taşırlar. Bu durum, mevcut toplumun kültürel olarak çeşitli biçimlerde etkilenmesine yol açar.

Aynı zamanda kültürlerini yeni toplumlara taşıyan göçmenler, mevcut topluma uyum sağlamak ve yeni topluma uyum sağla-

mak için çaba göstermişlerdir. Bu çaba, yeni kültürel formların ve karma yapıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Göçmenler aynı zamanda sanat ve edebiyat alanlarında farklı ve çeşitli teknikleri kullanarak yeni formlar ve biçimlerin ortaya çıkmasına ve yeni sentezlerin oluşmasına öncülük etmişlerdir.

Göçle ortaya çıkan kültürel durum, içerdiği birçok farklı etki nedeniyle çok katmanlı ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Göç nedeniyle toplum ve birey üzerinde olumlu ve olumsuz faktörler yaratabilir. “Vatanlarını terk ederek göçmenler, kendilerini köklerinden kopardılar. Oysa kültürlerinin kabul görmesi isteğinin karşılık bulduğu yer terk ettikleri anavatanlarıdır ve en iyisi oraya dönmeleridir. Ancak göç ettikleri ülkede kaldıkça onları içine alan ulusun da kültürel birliğini parçalayan bir etmen oluyorlar.” (Özbek: 2006:14).

Olumlu değişimler, farklı kültürlerin ve fikirlerin bir araya gelerek yayılması, çoğalması ve yerleşmesini içerirken, olumsuz etkiler uyum sorunları ve göçmenlerin kendi ülkelerinden getirdikleri öznel kültürel özelliklerin, yeni toplumların olumlu özelliklerini baskın bir şekilde yok etme baskısı altında tutmasıdır.

“sanatsal çalışmaların göç eden insanlar vasıtasıyla başka kültürlerle taşınması birçok bakımdan daha yeni türlerin de ortaya çıkmasını teşvik etmiştir.” (Atalay, 2021: 73).

Taşınan bir kültürün yerel kültürle etkileşim halinde incelenerek yeni bir kültür haline gelmesi olumlu olsa dahi, karmaşık bir süreçtir. Göç bir yerel kültürü, diğer hegemonik kültür etkisinde tahrip de edebilir. Göç ile oluşan mesafe, kültürel etkileşimi karmaşık hale getirir. Bu etkileşim, farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşime girmesiyle ortaya çıkan yeni ve özgün bir kültürel yapı oluşturur. Göç, sadece kültürel etkileşimi değil, aynı zamanda fikirlerin, teknolojinin, dini ritüellerin

ve insanlığın oluşturduğu bütün yerel ve doğal deneyim ve becerileri de aktarımlar halinde gerçekleştirebilir.

“Göç, tek yönlü bir yolculuktur. Geri dönülecek bir “yuva” yoktur.” (Chambers, 2014: 23). Göç eden insanlar, yaşadıkları kültürden kopmaları nedeniyle kendilerini köksüz hissedebilirler. İnsanların alıştıkları toplumların ilişkilerinden ve çevresinden ayrılmaları veya ayrılmak zorunda kalmaları, travmatik etkilere neden olmaktadır. Bu durum, göç eden insanların yeni topluma uyum sağlamalarını zorlaştıran bir unsurdur ve güvensiz bir ortamda yalnız ve çaresiz hissetmelerine neden olabilir. Göç eden insanlar, kültürlerini ve kimliklerini kaybetme korkusu yaşayarak da bu süreci daha zorlu hale getirebilirler.

Hem ticari nedenlere hem de kendi içlerine kapanmalarına, geçmiş yıllarına dair artan bir özlemle beraber çekilmelerine neden olabilir. Aynı zamanda köksüzlük duygusu, stresli ve zorlayıcı bir durum yaratabilir. Bu duygu, insanları kendi kimliklerine daha fazla korumaya ve öne çıkarmaya yönlendirebilir. Farklı bir kültür içinde bulunan insan hem yeni kültüre hem de doğduğu kültüre yabancıdır.

“Kent modelinin çağdaş dünyanın modeli haline gelmesiyle derinlemesine bağlantılıdır. Göçerin köksüzlük duygusu, farklı dünyalar arasında, yitirilmiş bir geçmiş ile bütünleşmemiş bir şimdiki zaman arasında kalmışlık duygusu, belki de bu (post) modern duruma en uygun metafordur.” (Chambers, 2014: 48).

Sanat temalarında, “Göç”güçlü bir estetik deneyime neden olan konulardan birisidir. Göç temaları, Tiyatro, Resim, Fotoğraf, Müzik, Edebiyat ve Sinema gibi sanat alanlarında yansıtılmaktadır. Sanatçılar, konularında göçü ve etkilerini çeşitli ifade yöntemleri ile aktarmaktadırlar. Bu çalışmalarda sanatçılar, farklı kültürel yorumlarla bireyleri ve toplumları göç konusunun bağlamlarına uygun olarak, yaşanan sıkıntıları hissetmeye ve aktarmaya çalışmışlardır.

Göç teması, çeşitli duygusal temalarla birleştiğinde dramatik bir hale gelmektedir. Göç, trajik olabilir ve insan deneyiminin önemli bir parçası olarak hayatın en belirgin özelliklerinden biridir. Göç eden insanlar, sanatçının farklı kültürlerden ve geçmişlerden gelen insanlarla ilişki kurduğu bir tema olarak, insanlar için son derece çarpıcı bir perspektif sunabilir. Sanatsal çalışmalarda, göçmenlerin deneyimlerini anlamamıza yardımcı olarak farkındalık yaratmasını sağlar. Göçle ilgili sanat eserlerinde sanatçının vurgulayabileceği önemli konulardan biri, göçün ne kadar dramatik ve zorlayıcı bir durum oluşturduğudur.

Göç, deneyim olarak insanları değişime zorlar. Göç, genel olarak olumsuz bir olgu olsa da bazı durumlarda olumlu yönleri de bulunabilir. Coğrafya değişimleri, kültürel deneyimleri artırabilir. Örneğin, çöl ortamından ormanlık ve ıslak bir alana gelen bir insan için, göç; yeni bir yaşam alanı keşfetme, yeni kültürler ve insanlarla tanışma gibi olumlu deneyimler sağlayabilir. Göçle yaşanan sancılı deneyimler, insani değerler, sanatçılar için bir malzeme haline gelebilir. Göçün aktardığı sosyal, psikolojik ve trajik durumlar resim sanatçısının konusu haline gelebilir.

Gerçekleşen göçler ile göç edilen yere ait olmayan kişi oraya uyum sağlamağa çalışmaktadır. Bu sırada insan veya insanlar çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu güçlükler, yerel halkla olumlu olumsuz ilişkiler kurma, onların yaşam kültürlerine uyum sağlamanın yanında, yeni duruma uyum sağlama çabalarını içerir.

1. TÜRKİYE VE GÖÇ EDENLER

Göç, günümüzde dünyanın en önemli sorunlarından biridir. Özellikle Türkiye, bu sorunun merkezinde ve odağındadır. Dünyada en fazla göçmen sayısı şu anda Türkiye'dedir. Bu,

birçok toplumsal, ekonomik soruna neden olmaktadır. Genel kültür açısından da önemli problemleri beraberinde getiren göç, çözümü son derece karmaşık bir durumdur. Toplumsal olarak, göç sorunu önemli bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem göçmenlerle uyumu hem de toplumsal entegrasyonu sağlamak son derece büyük ve önemli bir durumdur. Türkiye, dünyada şu anda en fazla mülteci, göçmen ve geçici sığınmacı gibi tanımlanan kişilere ev sahipliği yapmaktadır. Bu nedenle, Türkiye'nin politik ortamı bu büyük sorundan etkilenmektedir. Türkiye, Suriye'deki iç savaş, Ukrayna savaşı ve diğer farklı nedenlerle yoğun olarak kendi vatandaşları dışında insanların, farklı statülerde yasal ve yasadışı göçüne maruz kalmaktadır. Türkiye'ye son yıllarda büyük göç destinasyonları olmuştur. Bu durum, Türkiye'nin politik ortamını birçok problem ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bu büyük sorun, göçmenlerin Türkiye'nin sosyal ve kültürel gündeminde sürekli rol oynayan önemli bir mesele olarak dile getirilmektedir. Göçmenler, Türkiye'nin doğal kaynakları üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Türkiye, bu sorunu çözmek için bazı tedbirler alsa da, sorun, son derece büyük bir zorluk ve karmaşık bir durumdur.

Göç tek bir bileşen veya olgudan dolayı gerçekleşmemektedir. Birçok farklı olgunun bir araya gelmesi ya da tek başına insan hayatını tehdit eder durumda olması, göç hareketlerini ortaya koymaktadır. Göç, siyasi olaylardan da bağımsız değildir ve etkili faktörlerden yalnızca birisidir. Bunun yanında, iç savaş, çatışma, ekonomik durum, çevre şartları, açlık, susuzluk, barınma, toplumsal sorunlar ve terör eylemleride göçü oluşturan etmenlerdendir. Terör ve toplumsal sorunlar büyük insan göçlerine neden olmaktadır.

2. SANAT DİSİPLİNLERİNDE KONU OLARAK “GÖÇ”

Göç teması, insanlık tarihi boyunca sanatın birçok yönünü etkilemiştir. Antik mitolojide, göç, tanrıların ve insanların hikayelerinde sıkça karşımıza çıkar.

Dini resimlerde de göç teması, İncil’deki İsrailoğullarının Mısır’dan çıkışı gibi olaylarla ele alınmıştır. Ortaçağ ve Rönesans dönemlerinde, göç teması hem ana tema hem de alt tema olarak resim sanatında yer almıştır. Bu dönemlerde, sanatçılar göçü, dini ve mitolojik hikayelerin yanı sıra sosyal ve politik yorumlar için de kullanmışlardır.

Sanayi Devrimi’nin ardından köylerden kente doğru olan göçler, savaşlar nedeniyle kent yaşamını terk eden göçler, doğal afetler ve ülkedeki rejim değişikliklerinin getirdiği göç etkileri, genellikle göçleri son derece trajik ve dramatik bir durumda sanatçıların temsil etmesini sağlamıştır. Resim sanatında, göç biçimsel olarak genellikle temsil durumunda aktarılmakta; bazı durumlarda ise dışavurumcu öğelerin daha baskın olduğunu görebilmekteyiz.

Göç teması, resim sanatında derin ve çok katmanlı bir konu olarak ele alınmıştır. Frida Kahlo’nun resimlerinde göç teması, fiziksel ve duygusal zorluklar bağlamında detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Pablo Picasso, Henri Matisse ve Vincent van Gogh gibi sanatçılar da göç temasını işlemişlerdir. Nuri İyem önemli bir Türk ressamıdır ve göçmenleri konu edinmiştir. Resimde göç teması, günümüzde yarattığı büyük etkilerle daha da önemli bir hale gelmiştir.

Göç temasına ait resimler “genellikle” insan figürleri ve portreler üzerine odaklanmaktadır. Göç temalarına ait kompozisyonlara baktığımızda, resimlerde kompozisyonun kişiden kişiye ve sanatçıdan sanatçıya değişmekle beraber, “başlıca ifadenin” göç topluluklarını veya göç gruplarını gösterdiği gözlemlenmektedir. İzleyici üzerinde güçlü bir empati uyandırma

gücü olan bu resimler, göç temasının duygusal ifadesini güçlü bir şekilde tamamlamaktadır. Resim sanatında, yürüyüş temasında figürler en belirleyici göç ifadeleri arasındadır. Hareket, yer değiştirmeyi gösterir ve karşıdaki insanın deneyimlerini, empatiyi harekete geçirme amacı taşımaktadır. Ayrıca insan yüzlerinde, yorgun, düşünceli ve kayıp ifadeler, göç temasının sıkça işlediği konuları arasındadır. Bu resimlerde, arka planlar da önemlidir; yoksulluk, yıkım, savaş, tehlike ve sınırlar gibi birçok arka plan konusu resmin kompozisyonunda bulunabilir. Nesne olarak taşınabilen eşyalar da resimlerin simgesel unsurlarındandır ve kompozisyona hizmet etmektedir. Çocuklar ve kadınlar birlikte olarak veya ayrılmış biçimde resimlerde yer bulabilir. Renk açısından, duygusal bir etki yaratmak için genellikle koyu ve kasvetli renkleri tercih eden ressamalar da bulunmaktadır.

Göç, resim sanatında birçok farklı temada işlenmiştir. Bu temalar arasında göçün zorlukları, göçmen ailelerin trajedileri ve göçün toplumsal etkileri yer almaktadır. Göçün zorlukları, göçmen ailelerin ağır yüklerini ve zorlu yaşam koşullarını vurgulayan resimlerde ele alınır. Bu resimlerde göçmenler genellikle eşyalarını taşıyan, yorgun ve bitkin görünen insanlar olarak tasvir edilmiştir. Bu resimler, göçün fiziksel ve duygusal zorluklarını gözler önüne serer. Göçün temsili, sadece beden temsili ile sınırlı değildir. Göçle ilişkili çeşitli zorluklar, insan figürlerinde ve insanların giysilerinde temsil edilmeye çalışılır. Elbiseleri genellikle eskimiş, yırtılmış veya bir takım kültürel özellikleri yansıtan biçimde tanımlanabilir. Ayrıca yüz betimlemelerinde, göç durumunu yaşayan insanların genellikle mutsuz, kaygılı, öfkeli, stresli, gergin, üzgün, melankolik ve fiziksel olarak da yorgun olarak gösterilebilmektedir. Bunun yanı sıra, göç eden kişilerin bazı durumlarda mutlu ve heyecanlı oldukları da söylenebilir. Bu durumlarda, göç eden insanlar daha parlak ve canlı renklerle temsil edilirken, aynı

zamanda mutlu ve olumlu duygularla yüz ifadeleri ve canlı vücutlarla temsil edilirler.

Resimsel olarak göç çalışmalarını deneyimlerine baktığımızda genellikle tematik olarak göçe ait zorlukların ele alındığını ve birçok ressamın bu konuda üretim yaptığını söyleyebiliriz. Diğer sanat dallarında olduğu gibi, insanların yaşadıkları mücadeleler, hayal kırıklıkları, umutlar göç resimlerinin içeriğini oluşturabilir. İnsan figürleri üzerinden ya da mekanlar ve nesneler üzerinden birçok kavram somut ya da soyut bir şekilde aktarılmış olabilir. Bu disiplinlerden birtakım bilgileri ve unsurları kendi resim sanatında kullanır. Göç çalışmaları, resim sanatında önemli bir empatik durum ve kişisel deneyim yaratabilme gücüne sahiptir; bu nedenle göçmenlerin yaşadığı zorluklara eğilen çeşitli temalar, çeşitli tekniklerle üretilebilir ve toplumlar üzerinde etkili birer argüman oluşturabilir. Bu da göç kavramını daha iyi anlamamıza, bu konuda daha iyi farkındalık yaşayıp empati kurmamıza ve buna göre karar almamıza yardımcı olabilir.

Müzikte “göç” konusu işlenmektedir. Genellikle göçmenlerin yaşadığı sorunları ve mücadeleleri aktaran sözlü veya sözsüz enstrümanlarla oluşturulan müzikler, Göçmenlerin yaşadığı sorunlara odaklanmaktadır. Müzik, İnsanları ve toplumları hareket etmek için güçlü bir araçtır ve bazı umutlu durumlar ve değişiklikler yaratılabilir. Müzik, göçmenlerin kültürel farklılıklarını, zenginliklerini de gösteren, estetiği ve belleği oluşturan güçlü bir araç olabilir.

Tiyatroda “göç” konusu işlenmiştir. Göçün etkili olduğu konuların ve temaların öne çıktığını oyunları, senaryoları görebiliriz. Bu bakımdan, müzikteki kaygılarla benzer kaygılar içinde yapılan göç eserleri, toplumsal yapıya etkide bulunan tiyatro sanatına dair birtakım yaklaşımları beraberinde getirir. Göçü konu eden farklı tiyatro oyunlarında zorluklar, mücadeleler, umut kırıklıkları, hayal kırıklıkları ve yeni hayaller yer

alabilir. Göç temalı oyunlar yazılmakta ve sahnelenmektedir. Tiyatroda “göç” özel olarak konuya odaklanırken, aynı zamanda entegrasyon süreçlerine de odaklanabilir. Bu da müzikte olduğu gibi göç konusunu olgusal olarak daha iyi anlamamıza kendimizin veya başkasının deneyimlerimizin karmaşıklığını, anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Sanat alanında, göçü konu edinen eserler, sinemada gibi farklı disiplin için de uygulanmıştır. Sinemada göç çalışmalarına baktığımızda, çeşitli filmlerin göç temalarını işlediklerini ve çeşitli tekniklerle toplumsal göç kavramını incelediklerini görebiliyoruz. Sinema, göçün problemlerini anlatmak için etkili bir araçtır ve göçmenlere ait zorlukları, problemleri, umutları, hayal kırıklıklarını, trajedileri ve hayalleri izleyenlere doğrudan aktarma gücüne sahiptir. Bu da diğer sanat dallarında olduğu gibi bir farkındalık yaratmak ve aynı zamanda göç edilen toplumun duygularına daha fazla empati sağlamak için iyi bir araç olabilir. Sinemadaki göç çalışmaları sadece kendinden bağımsız görsel bir çalışma olmadığını, aynı zamanda sosyoloji, psikoloji, tarih ve kültürel çalışmalar gibi birçok disiplinler arası meseleyle bir arada incelendiğini söyleyebiliriz. Sinemadaki göç çalışmaları aynı zamanda problemleri ele almak için etkili bir yol sunar.

Fotoğraf sanatında göçmenlik kavramı, önemli bir araç olarak dile getirilmektedir. Bu bakımdan göç temalı fotoğraflar, göçmen deneyimlerini iyi anlatabilmek ve farkındalık yaratabilmek için önemlidir. Bu konuda birçok fotoğrafçı bulunmaktadır ve göçmenlerin yaşadığı bölgelere seyahat ederek burada fotoğraf araştırmaları yapmakta ve çeşitli fotoğrafları çekmektedirler. Bu fotoğraflar bazen sergilerde sergilenirken, bazen basın yayınları ve medya üzerinde kullanılmıştır. Çeşitli belgesellere, sanat eserlerindedeki kullanılan bu fotoğraflar, toplumsal duyarlılığın artırılmasına katkı sağlar. Fotoğraflar aracılığıyla yaşanan zorluklar, mücadeleler, umutlar, hayaller,

hayal kırıklıkları gibi kavramlar tematik olarak anlığın dondurulması ile gösterilebilir. Fotoğraflar hem siyah beyaz hem renkli olabilir. Fotoğraflar genellikle gerçekliği temsil eden, etkileyici ışık ve renk kompozisyonlara sahip olabilir. Işığın ustaca kullanımı ve düzgün planlanmış ışıklandırmalar, fotoğraflara etkileyici bir estetik katmaktadır.

3. RESİM SANATINDA GÖÇ RESİMLERİ

“Göç olgusunun izleri kendine verimli topraklar arayan ilk çağ insanların mağara resimlerinden başlayarak günümüz sanat üretimlerine kadar birçok farklı biçim ve anlatım tarzıyla sanatta kendini gösterir.” (Ceber, 2018: 98).

Göç resimleri, insanlar arasında empati kurmaya ve duygusal tepkilerini ifade etmeye elverişlidir. İnsanlık tarihinden bu tarafa göç, resimsel konular arasında yer almıştır. Bunlardan ilki mağara resimleri olarak sayılabilir. Mağaralara yapılan çalışmalar birçok farklı nedenle gerçekleştirilmiş olabilir. Ancak, örneğin Lascaux mağarasında bulunan bir resimdeki göç hareketi dolayısıyla bu görseli yorumlamamız mümkün olur.

Görsel 1: Cavepaintings in Lascaux,

Lascaux Mağarası, Fransa'nın güneybatısında bulunan bir Paleolitik mağaradır. Mağara içindeki resimler, atlar, geyikler, bizonlar, yaban domuzları, boğalar ve diğer hayvanları içerir ve ritüel ya da avlanma amaçlı tasvir edilmiştir. Görseldeki hayvanlar, hareket halindeymiş gibi tasvir edilmiştir. Bu biçimler; boğa, at ve gergedan gibi görünen hayvanlardır ve göç hareketi içindedir. Su kaynağına yönelik hareket eden hayvan topluluklarını tasvir eder şekilde yorumlayabileceğimiz bu resimler, yaklaşık olarak 37.000 yıl öncesine tarihlenmektedir. Mağaradaki resimlerdeki hayvanların hareketi, bu bağlamda değerlendirilebilir.

Mağaradaki resimler hem teknik hem de estetik açıdan başarılıdır. Canlılar, hareketli ve biçimsel olarak etkileyici bir çizime sahiptir. Hayvanların kasları, kürkleri ve hangi türde olduklarını gösteren kafa çizimleri oldukça başarılı bir şekilde tasvir edilmiştir. Kömür ve aşı boyasıyla yapılan resimleme, farklı pigmentlerin kullanılmasıyla dikkat çekicidir. Hayvanların sürekli hareket halinde görünmesi, denge ve uyum içinde farklı türlerin aynı yöne göç etmesi, özellikle bir göç izlenimi yaratmaktadır. Mağaradaki resimlerin kullanımı, mağara formunu etkili bir şekilde kullanmaya yönelik özel bir ilgiye işaret etmektedir.

Göç temalı çalışmalar toplumsal sorunun sanatçıları etkileyen boyutudur. Türk resim sanatında göç temalı çalışmaların artmasının nedenine daha fazla irdelenmesi sorunun sanatçıları da rahatsız edici bir biçimde etkilemesindendir. Farklı sanatçılar sayesinde göç konulu çalışmalar farklı platformlarda izleyiciler ile buluşmaktadır.

Resim sanatının görünürlük ilkesinden ve estetik bileşenlerinin gücünden kaynaklanan bir yansıtma durumudur. Resim sanatındaki "göç" kavramı yalnızca toplumu değiştirme amacı taşımamakta, eserin göç kavramı üzerinden estetik deneyi-

mine odaklanmaktadır. Bu sayede, insanların algısını harekete geçirip, odaklanmayı artırabilir. Resim sanatının ifade gücü, insanların yaşadıkları zorluklara ve yaşanan olumsuz duruma karşı hem entelektüel hem de duygusal bir uyarı görevi yapmaktadır. Resim sanatı, “göç” kavramını göz önüne sermektedir. Bu çalışmalar nedeniyle, sanatçılar bulundukları toplumdan etkilenmekte olduklarını düşünebiliriz.

Görsellere bu konunun aktarılması sayesinde göçe ilişkin birçok olumsuz ve duygusal etki yansıtılmaktadır. Resim sanatı, insanların yaşadığı problemleri estetik bir dille ve yüksek bir duygusallıkla aktararak toplumsal farkındalığı artırır ve çözüme katkıda bulunma yolunda adım atılmasını teşvik edebilir. Bu çalışmaların toplumu değiştirme gücünün olduğu bilinmektedir. Sanat eserleri, birtakım olayları oldukça kurgusal ve deneyimsel olarak aktarma yönünde çarpıcı etkili olabilir ve dönüştürücülüğü başlatabilir. Sanat eserlerinin toplumu dönüştürme ve değiştirme gücünün vardır.

Göç resimleri sanatçılar tarafından tercih edilmiştir. Bunlardan *The Arrival of the Greata Wave* isimli resim Katsushika Hokusai(1760- 1849) tarafından yapılmıştır. Tahta Baskı çalışması olan eser, sanat tarihinde çok bilinen bir resimdir. Kompozisyonda, bir yerden bir yere gitmekte olan insanlar sandalla büyük dalgaların içinde kalmış ve yutulmakta olmak üzere gibi temsil edilmişlerdir.

Görsel 2: Sanatçı Katsushika Hokusai, Yıl 1831, Tip Ukiyo-e,

Tahta baskı Boyutlar 25,7 cm × 37,9 cm (10,1 inç × 14,9)

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Great_Wave_off_Kanagawa

Diğer bilinen bir çalışma Theodore Gericault (1791- 1824) tarafından 1818-19 “The Raft of the Medusa” tablosu, yağlı boya bir tablo olup sürüklenen bir saldaki insanları tasvir etmektedir. Trajik bir hikâyeye sahip olan bu resim, derme çatma sal tasvirini içerirken aynı zamanda ölülerin ve hayatta kalanların portrelerini sunmaktadır. Tablo, koyu ve kasvetli renklerle oluşturulmuştur.

Jacob Lawrence (1917-2000), Amerikalı ressam ve Afrika kökenli bir sanatçıdır. Lawrence, göç temasını konu alan serisi ile tanınan önemli bir sanatçıdır. Göç resimleri, özellikle Afrikalıların Amerika’ya göçünü tasvir eden önemli eserlere sahiptir. Bu resimler incelendiğinde, sanatçının göçün zorluklarını ve göçmenlerin yaşadığı problemleri detaylı bir şekilde ele aldığı görülebilir.

Günümüzde resim sanatında, göç teması, sadece geleneksel temsil yöntemleriyle değil, farklı yöntemlerle de ele alınmaktadır. Bu farklı yöntemler, göç temasını işleyen birçok sanatçı tarafından ortaya konulmaktadır. Göç temasının çalışan bu sanatçıların özellikle farklı tekniklerle yaptıkları çalışmalar temel klasik temsil teknikleri yerine yeni teknikleri önermekte ve çağdaş bir ifade aracı geliştirmelerinde katkıda bulunmaktadır.

Günümüzde göçün dünya çapında temel bir sorun olması ve neredeyse tüm gelişmiş ülkelere göç hareketlerinin olması, resim sanatında giderek yaygın bir tema ve konu haline gelmesinin başlıca nedenlerinden birisidir. Dünyanın kaynakları daha bol ülkelere olan göçün daha yaygın bir hale gelmesi ve göçü engelleyecek faktörlerin giderek daha karmaşık ve zorluklar içermesi nedeniyle, sanatçılar daha fazla aktarma ve anlatma pratiğindedirler. Sanatçılar, “göç” konusunu birçok farklı göç hareketlerinden esinlenerek yapıtlarına yansıtmışlardır. Göç temalı yapıtlar, özellikle günümüzdeki göç sorununun farkındalığını artırması, insanların yaşadığı birtakım problemleri aktarması bakımından önemli olduğu ve toplumsal dönüşümü sağlayabilecek ve göç hareketlerine çözüm önerileri sunabilecek bir yapıda olduğu söylenebilir. Göç görüntüleri insanlarda hem duygusal hem de trajik bir durum olarak dikkati çekmektedir. Resim sanatçıların konu ettiği önemli konulardan olan göç, izleyiciler için yüksek bir estetik deneyime sahip olarak aktarılabilir ve izleyicide deneyim yaratmak için uygun duygulanım oluşturabilir. Göç resimleri sayesinde duygular etkili, enerjik ve güçlü bir şekilde iletebilir. Bu sayede, insanlığın günlük tartışmaları, toplum ve politik ortamların konusu haline gelebilir. İnsanın trajedisini sergileyen bu yaklaşımla birlikte birçok siyasi ve toplumsal otorite harekete geçirilebilir.

Göç, dini ritüellerden günümüz toplumlarına kadar insanlık ailesinin yaşadığı temel bir sorun olarak işlenen ve yoğunlukla

istenen bir tema olarak dikkat çekmektedir. Göçün resim sanatının bir konusu olması, insanlara ait birtakım zorluklu durumları aktarması ve bu zorluklara dair hikayesel ve dramatik bir durumun aktarılmasına dair estetik bir yapıdadır. Göç, resim sanatının birçok bağlamında konu edildiğine göre, resim sanatı da göçü aktarmak için yepyeni teknik, konu ve üsluplar kullanmaktadır. İfade araçlarını göçe dair mesajları kültürel yansımalar halinde aktaracak şekilde dönüştürmeyi başarmıştır.

4. YAPAY ZEKÂ VE GÖÇ

Sanat tarihinde göç temalı çalışmalar, geleneksel sanat disiplinlerinde uygulanmıştır. Günümüzde, görsel üretebilen yapay zekâ uygulamaları, sanat üretim sahasına girmiştir. Bu bölümde göç temasına dayanan, yapay zekâ tarafından üretilen eserler incelenmiştir. Bu bağlamda, yapay zekâ tarafından kelime ve cümleler aracılığıyla”istemler” girilmiş vegöç temalı görseller üretilmiştir. Bing yapay zekâ kullanılarak gerçekleştirilen göç temalı çalışma, 7 adet görsel üretimle sınırlı tutulmuştur. Geniş bir evrenden örneklem yaratmak için istemler, İngilizce kelimeler olarak uygulamaya girilmiştir. Uygulamanın özelliğinden kaynaklı tüm resimler kare formatta uygulanmaktadır.

5. YAPAY ZEKÂ GÖÇ ÇALIŞMALARININ KOMPOZİSYON TEKNİĞİNE DAYALI ANALİZİ

Yapay zekâya yaptırılan görseller üzerinden, yapay zekânın bakış açısını ortaya koymak günümüzde gereklidir. Gündelik hayatımıza her gün daha fazla dahil olan bu yeni üretim tarzını anlamamız önemlidir. Bu çalışmanın amacı, göçmen sorununu yapay zekâ aracılığıyla yapılan görsellerin analizini

yaparak ve izleyiciye ait resimsel deneyimin bir örneğini estetik olarak ele almaktır.

Yapay zekânın göç temalı çalışmaları, göçün hem kişisel hem de evrensel anlamlarını yansıtmaktadır. Kişisel olarak, göç, yeni bir yere taşınma, yeni bir yaşam kurma ve yeni bir kimlik kazanma deneyimidir. Bu deneyim, heyecan, korku, umut ve özlem gibi karmaşık duyguları içerebilir. Evrensel olarak, göç, değişimin ve dönüşümün bir sembolüdür. Göçmen kuşlar, baharda üremek için ılıman bölgelere giderken, sonbaharda daha soğuk bölgelere geri dönerler. Bu yolculuk, doğanın döngüsünü ve yaşamın sürekliliğini temsil eder.

Yapay zekânın göç temalı görselleri, bu anlamları güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. Çalışmalar, göçün zorluklarını, değişimin ve dönüşümün kaçınılmazlığını gözler önüne sermektedir. Göçe ait görsel çalışmalar, izleyiciye göç hakkında düşünme ve göçmenler için empati duyma fırsatı sunmaktadır.

Görsel 3: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023, Üretilen yazılım:

Bing yapay zekâ

Görsel 3' de Göç görsellinin yapay zekâ tarafından oluşturulması ilginç olmuştur. Bu analizde, yapay zekânın göç temalı görsellerinin sanatsal özelliklerini ve anlamını aşağıdaki biçimde ortaya konulmuştur. Yapay zekânın göç temalı görselleri hakkında detaylı bir analiz yapılmıştır. Bu analiz, yapay zekânın sanatsal ifade yeteneğinin geniş olduğunu gösterir niteliktedir. Görsel 3' de, Yapay zekâ, göçmen kuşların göç yolculuğunun zorluklarını ve güzelliklerini yansıtan bir görsel oluşturmuştur. Suluboya tekniği taklit edilerek üretilen bu çalışmalar, özgün bir dokunuş katmıştır. Çalışmaların formları birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içindedir. Görselde mevsimsel bir göç teması da vardır. Bu tema, çalışmaların anlamını derinleştiriyor ve konuyu daha dramatik bir unsur haline getirmiştir.

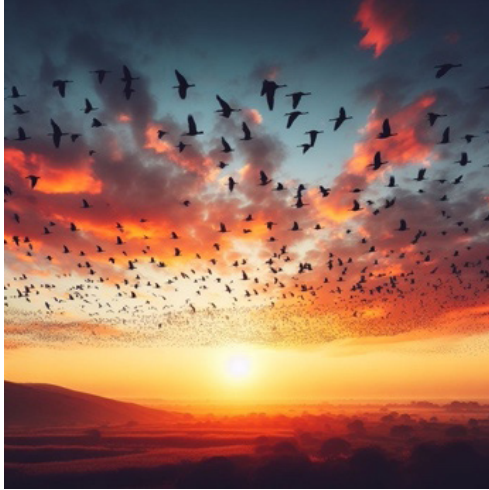
Çalışma kare formatında ve renk paleti genel olarak pastel tonlardadır. Bu tonlar, göçmen kuşların doğayla uyumlu bir bütün oluşturmasını ve transparan boya etkileri, yumuşak etkileri vurguluyor. Arkadan gelen dramatik bir yumuşak ışık, çalışmaların derinlik ve canlılık kazanmasına yardımcı olmaktadır. Kuşların uçuş yönü sağa doğru ve belirgin yüksek ve sivri dağlar tasvir edilmiş. Bu betimleme, doğanın gücünü vurguluyor.

Çalışmaların çizgileri hafif olmakla beraber, genel olarak renk ve ışık estetik bir duyarlılıkla ifade edilmiş. Şekiller doğaya ait canlı ve cansız görüntülerdir. Resimde kullanılan unsurlar hacimleri varmış gibi çizilmiş ve boyanmıştır. Yüzey hissi, kâğıt algısı yaratmaktadır. Çalışmada boş alanlar hem gökyüzünde hem de nehirde temsil edilmiştir. Bunlar resmin etkisini yumuşatmıştır. Resimde, yoğun bir kontrast bulunmamaktadır. En yoğun kontrast kuşların gövdelerinde ve dikkat çekmektedir. Kuşlar soldan sağa ve nehir resmin ufkundan öne doğru akıyor görünmektedir. Bundan dolayı akışkan bir düzenlemedir. Görsel ağırlıklar dengelidir. Nehir etrafındaki ağaçlar hem sola hem de sağa tasarlanmıştır. Bunun yanında

arkada yer alan büyük dağ ile kuşlar da birbirilerine ağırlık bakımından denge oluşturmuştur.

Kuşlar birbirleri ile uyum ve senkronize halindedir. Ağaçlar ve dağlar, resimdeki birliği kurulan biçim ve renk elemanlarını oluşturmaktadır. Dağlardaki kar ile dağın kendi yüzeyi kontrast oluşturmuştur. Kuşların gaga çizimi kontrast oluşturmuş. Dağlardan birisi ön plana çıkartılmıştır. Kuşlardan en önde görünenler ön plana çıkartılmış. Tasarım hareketli gözükecek biçimde tasarlanmıştır. Kuşlar ve nehir hareket halindedir. Tekrarlanan öğeler düzenli yerleştirilmiş. İlgili öğeler bir arada; kuşlar, dağlar ve ağaçlar kümeler olarak tasarlanmıştır. Kompozisyonda, farklı öğeler kullanılmıştır; kaya, kuşlar, ağaçlar, nehir ve toprak çeşitli öğeler olarak bütüne hizmet etmektedir.

Bu özellikler, yapay zekânın göç temalı görselinin görsel olarak etkili, duygusal açıdan orijinal suluboya, akrilik çalışmalara benzer bir etki üretme yolunda olduğunu göstermektedir. Tercih ettiği tema, teknikler ve detaylar, izleyiciyi göçün doğası üzerine düşünmeyi amaçlamaktadır.

Görsel 4: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım:

Bing yapay zekâ

Görsel 4’de “migration” isteminde elde edilen görsel sonuca göre, Yapay zekâ, göçmen kuşların göç yolculuğunun zorluklarını ve güzelliklerini yansıtan bir görsel oluşturmuştur. Fotoğraf tekniği taklit edilerek üretilen bu görsel, özgün bir fotoğraf gibi gözükmemektedir. Görsel kompozisyonundaki formlar birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içindedir. Fotoğrafa benzeyen görselde mevsimsel bir göç teması da vardır. Bu tema, çalışmaların anlamını derinleştiriyor ve konuyu daha dramatik bir unsur haline getiriyor. Zorlu koşullar ve bunlarla mücadele, uzun mesafeler, zorlu yolculuk ve tehlike, uzun süre beslenememe veya susuz kalma, canlılardan gelebilecek her tür tehlike ve tehditler, deneyime sahip olmayanların göçe zorunlu kalması, topluluk halinde, senkronize olmanın duygusal etkisi, yaşam döngüsünü oluşturan çok önemli bir aşama olması, izleyendeki deneyimi dramatik hale getirme ihtimalini barındırmaktadır.

Çalışmakare formatında ve renk paleti genel olarak yoğun bir renk tonlardadır. Renkler gün batımı veya gün doğumuna aittir. Turuncu renk hakim renk olarak sıcak bir etki sağlamaktadır. Canlı, parlak ve doygun turuncu, siyah ve mavi renkler ve fotoğraf renklerine benzeyen bir renk paletine sahiptir. Arkadan gelen dramatik bir ışık, biçimlerin derinlik, duygusallık ve parlaklık kazanmasına yardımcı olmuştur. Kuşların uçuş yönü sağa doğru ve belirgin tepeler tasvir edilmiştir. Bu tasvir, doğanın yumuşak bir tasvirini içermekte ve doğal yaşamdan bir görüntü olmasını desteklemektedir.

Çalışmaların çizgileri hafif olmakla beraber, genel olarak renk, ışık unsurları üzerinden biçimler ifade edilmiştir. Biçimlere ait kenar çizgileri fotoğraf olmasından dolayı bulunmamaktadır. Kuşlar siluet halindedir. Şekiller doğaya ait canlı ve cansız nesnelere aittir. Doğa biçimleri ön plandadır. Resimde kullanılan unsurlar hacimli gibi etki uyandırmaktadır. Yüzey hissi, basılı fotoğraf etkisi yaratmaktadır. Çalışmada boş alanlar

güneşin etrafında ve gökyüzündedir. Bunlar resmin etkisini yumuşatıyor. Aktör biçim olan güneşi ve kuşları ön plana odaklamaktadır. Yoğun bir kontrast vardır. Turuncu ile mavi ve siyah siluet kuşlar ile güneş kontrastlığı dikkat çekicidir.

Kuşlar soldan sağa uçmaktadır. Güneşin doğuş veya batış biçiminde temsili de hareketliliği sağlamaktadır. Görsel ağırlık dengelidir. Coğrafya bir düz açık plato olarak temsil edilmiştir. Kuşların genel gruplandırması ile denge içinde sayılabilir. Kuşlar birbirleri ile uyum halindedir. Ağaçlar, dağlar gibi öğelerin biçim ve renk kullanımlarında birlik kurulmuş gözükmemektedir. Kontrast biçim ve renkler vardır. Siluet halindeki kuşlarla arka plan kontrastlık oluşturmaktadır. Başlıca aktör ön plandaki güneştir. Aşağıda, tepe ön plandadır. Kuşlardan en önde görünenler ön plana çıkartılmıştır. Görsel hareketli gözükecek biçimde tasarlanmıştır. Kuşlar, güneş hareket halindedir. Tekrarlanan öğeler perspektif daralmaya uygun olarak (ağaçlar, kuşlar) yerleştirilmiştir. Kuşlar, tepeler ve ağaçlar kümeler olarak biçimlendirilmiş ve ilgili öğeler bir aradadır. Farklı öğeler kullanılmıştır. Kaya, canlılar olarak kuşlar, ağaçlar ve topraktır. Güneş hizmet etmektedir.

Kompozisyona ait bu özellikler, yapay zekânın tercih ettiği tema, teknikler ve detaylar, izleyiciyi göçün doğasını fotoğraflamaya dayanmaktadır. Göç temalı görselinin görsel olarak etkili, olduğunu göstermektedir.

Görsel 5: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım:
Bing yapay zekâ

Görsel 5’deki “Human migration” isteminden elde edilen görsele göre, yapay zekânın göç temalı görselinkompozisyon özellikleri aşağıdaki biçimde ortaya konulmuştur.

Yapay zekâ, göç eden insanları temsil eden bir görsel oluşturmuştur. İnsanların hepsinin ellerinde eşyaları vardır. Toz kümesi içinde toprak yolda yürüyen derinlik yaratacak bir göç aktarılmıştır. Fotoğraf tekniği taklit edilerek üretilen bu çalışma, özgün fotoğraflara benzemektedir. Çalışmaların formları birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içindedir. Mevsimsel bir göç teması olup olmadığı anlaşılamamıştır.

Çalışmaların tamamı kare formatında ve renk paleti kah-verengi ve açık mavi renk tonlardadır. Renkler arasında zıtlık bulunmaktadır. Canlı, parlak ve doygun turuncu, siyah ve

mavi renkler ve fotoğraf renklerine benzeyen bir renk paletine sahiptir. Yandan gelen dramatik bir ışık, biçimlerin derinlik, duygusallık ve parlaklık kazanmasına yardımcı olmuş. İnsanlar merkezdeki ufka doğru yürümektedir ve belirgin dağlar siluet olarak gösterilmiştir. Kent yaşamına dair görünüm vardır.

Çalışmaların çizgileri hafif olmakla beraber, genel olarak renk ve ışık ile biçimler ifade edilmiştir. Biçimlere ait kenar çizgileri fotoğraf olmasından dolayı bulunmamaktadır. Şekiller doğaya ait canlı ve cansız nesnelere aittir. Doğa biçimleri ön plandadır. Resimde kullanılan unsurlar hacimli gibi etki uyandırmaktadır. Yüzey hissi, basılı fotoğraf etkisi yaratmaktadır. Çalışmada alanlar arazi ve gökyüzündedir. Bunlar resmin etkisini dramatize eden büyük bulut biçimleri ile dramatik bir atmosfer sağlamıştır. İnsan biçimleri insan figürleri resmin 6/1 alanını kaplayarak yığın insanları temsil etmektedir. Aktör biçim olan gökyüzündeki bulut, grubun arkasından yürüyen insanlar sayılabilir. Yapay zekâ insan topluluğuna üstten açılı bir yerden bakış açısı sağlayarak, insanların sayısının çokluğunu vurgulamıştır.

Kahverengi ve mavi renk kontrastı vardır. Siyah biçimler ağırlık oluşturmuştur. İnsanlar ufka, resmin merkezine doğru hareket ederken. Bulutlar arkasından gelen güneş temsili de hareketliliği sağlamaktadır. Görsel ağırlık dengelidir. Coğrafya dağların dibinde yer alan tepelik araziler olarak temsil edilmiştir. İnsanların, bulutların dağların, tepelerin, ağaçların genel gruplandırması ile denge içinde sayılabilir. İnsanlar senkronize halde hareket halindedir. Birbirleri ile uyum halindedir. Ağaç ve bitki kümeleri renk birliğinin ve biçim birliğini yansıtmaktadır. Dağlar, resimde birliğe uymaktadır. Kontrast biçim ve renkler vardır. Başlıca aktör ön plandaki insanlar ve bulutlardır. Arkada yürüyen aile ve insanlar aktör biçimlerdir. Görseldeki insan topluluğu hareketli gözükecek biçimde ta-

sarlanmıştır. İnsanlar, güneş hareket halindedir. Tekrarlanan öğeler perspektif daralmaya uygun olarak örneğin, ağaçlar, kuşlar yerleştirilmiştir. İlgili öğeler bir aradadır; tepeler ve ağaçlar kümeler olarak tasarlanmıştır. Farklı öğeler bir arada kullanılmıştır, kaya, canlılar olarak kuşlar, ağaçlar ve toprak. Farklı öğeler kompozisyonun bütününe hizmet etmektedir.

Bu özellikler, yapay zekânın göç temalı görselinin görsel olarak etkili, duygusal açıdan orijinal fotoğraflara benzer teknikler ve detaylar, izleyiciyi göçün doğasını deneyimletmeye dayanan belge fotoğraflamalarına dayanmaktadır. Bunun yanında, insanların konu edildiği fotoğraflarda, görsel olarak daha yakın plan kullanılarak bazı figürlerin ön plana çıkarılması ve duygusal bir bağ kurma amacının daha etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi mümkündür. Ancak, yakın planların eksikliği, duygusal etkiyi sınırlandırabilir.

Görsel 6: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım:

Bing yapay zekâ

Görsel 6'da "people migrating at the border" isteminde elde edilen görsel göre, kompozisyon özellikleri ve bağlamı aşağıdaki biçimde ortaya konulmuştur.

Yapay zekâ, göç eden insanları temsil eden bir görsel oluşturmuştur. Ellerinde eşyaları olan ve toz kümesi içinde toprak yolda yürüyen insanları derinlik yaratacak bir alan oluşturmuştur. İnsan figürleri topluluk halinde yürümektedir. Çalışmadaki kurgu yola hizalanmamış biçimdedir. Sınır kapsına doğru yürüyen insanların, gölgeleri figürlerin önüne düşmektedir. Işık kullanımı sert ve belirgindir. Bayraklar, "USA" bayrağını andıran bir renk ve biçimi yansıtmaktadır. Resim kare olarak üretilmiştir. Dramatik bir ışık ile güneşli bir günün temsili bulunmaktadır. Görsellerde insanlar, çocuklar ve yaşlılar bulunmakla beraber genellikle genç insanlar yerleştirilmiştir. Görselde askerler ya da güvenlik görevlilerini yansıtan insan figürleri ve onları tanımlayan giysileri vardır. Araçlar görselin sınırlarındadır ve insan figürlerine ters bir hareketle konumlandırılmıştır. İnsanların başları öne eğiktir. Dramatik bir anlama gelecek biçimde oluşturulan göçmenler içinde bulundukları zorlukları göstermektedir. Biçimlerde kasaba veya sınır bölgesi yaşamına dair bazı izler bulunmaktadır. Yürünen yer gözetleme kuleleri ve sınır boyunu temsil eden yüksek duvarlar ile çevrelenmiştir.

Fotoğraf tekniğine benzer üretilen bu görsel, sıradan bir göç anını temsil eder gibidir. Görselde yer alan formlar birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içindedir. Görsel, kare formatında ve renk paleti, turuncu, eflatun, siyah, krem, kahverengi, nadiren kırmızı ve açık mavi renk tonlardadır. Renkler arasında karışıklık bulunmaktadır. Yandan gelen dramatik bir ışık, biçimlerin derinlik, duygusallık ve parlaklık kazanmasına yardımcı olmuştur. İnsanlar izleyene doğru yürümektedir. Bayrak sola doğru dalgalanmaktadır. Sağdan gelen rüzgâr vardır. Belirgin

dağlar siluet olarak gösterilmiştir. Dağlar üç resimde belirgin olarak yatay olarak temsil edilmiştir.

Çalışmaların çizgileri hafif olmakla beraber, genel olarak renk ve ışık ile biçimler ifade edilmiştir. Biçimlere ait kenar çizgileri fotoğraf olmasından dolayı bulunmamaktadır. Şekiller doğaya ait canlı ve cansız nesnelere aittir. Resimde kullanılan unsurlar hacimli gibi etki uyandırmaktadır. Yüzey hissi, basılı fotoğraf etkisi yaratmaktadır. Çalışmada alanlar arazi ve gökyüzündedir. Bunlar resmin etkisini dramatize eden büyük bulut biçimleri ile dramatik bir atmosfer sağlamıştır. İnsan biçimleri insan figürleri resmin 2/1 alanını kaplayarak yığın insanları temsil etmektedir. Aktör biçim yürüyen insanlardır. En ön plandaki insanların biçimleri dikkat çekicidir. Siyah ve krem değer kontrastı vardır ve siyah biçimler ağır biçimleri oluşturmuştur. İnsanlar vegüvenlik görevlileri izleyenlere doğru yürümektedir. Görsel ağırlık dengelidir. Gündelik bir sıradan güne ait fotoğraf gibidir. Coğrafya dağların dibinde yer alan tepelik araziler olarak temsil edilmiştir. İnsanların, bulutların dağların, tepelerin genel gruplandırması ile denge içinde sayılabilir.

Bu özellikler, yapay zekânın göç temalı görselinin fotoğraf olarak etkili, duygusal açıdan orijinal fotoğraflara benzer bir etki yaratma yolunda olduğunu gösteriyor. Tercih ettiği tema, teknikler ve detaylar, izleyiciyi göçün doğasını estetiğini deneyimleye dayanmaktadır.

Yapay zekânın göç temalı çalışmalarında, ilgili öğelerin bir arada olduğunu görüyoruz. Bu, Yakınlık prensibini yansıtır. Örneğin, tepeler ve insanlar kümeler olarak tasarlanmıştır. Bu, öğeler arasındaki ilişkiyi ve birlikteliği vurgulamaktadır.

Çeşitlilik prensibi de çalışmalarda belirgindir. Farklı öğelerin kullanıldığını görüyoruz: beton, canlılar (insanlar), çantalar, bayrak direkleri, tepeler, gözetleme kuleleri. Bu çeşitlilik, ça-

lışmanın bütününe hizmet eder ve görsel ilgiyi artırır. Her bir öge, çalışmanın genel anlamına ve ifadesine katkıda bulunmaktadır.

Görsel 7: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım:

Bing yapay zekâ

Görsel 7’deki “people migrating at the border” isteminde elde edilen duruma göre, göç temalı bir görsel üretilmiştir. Bu analizde, yapay zekânın göç temalı çalışmalarının kompozisyon özellikleri ve anlamı aşağıdaki biçimde ortaya konulmuştur.

Yapay zekânın göç temalı çalışmaları, göç eden insanları temsil eden bir konu üzerine odaklanmıştır. Bu çalışmalarda, ellerinde eşyaları olan ve tozlu bir yolda yürüyen insanlar, bir göç teması çerçevesinde derinlik kazandırılmıştır. İnsan figürleri, topluluk halinde yürüyen bir biçimde temsil edilmiştir. Çalışmanın kurgusu, sınır kapısına doğru yürüyen insanları içerir. Bu insanlar, ellerinde eşyaları olan ve tozlu bir yolda yürüyen bireylerdir. Çalışmada, figürlerin sağına düşen hafif

gölgeler ve dramatik bir ışık kullanımı belirgindir. Ayrıca, USA bayrağını andıran bir bayrak kullanılmıştır. Hava puslu görünmekte ve uzak ufuk tekinsiz bir hava yaratmaktadır. Tüm resimler, kare formatında üretilmiştir ve dramatik bir ışık içermektedir. Aydınlık ama sert bir güneş ışığına dair etki bulunmamaktadır.

Görsellerde, çocuklar ve yaşlılar da dahil olmak üzere genellikle genç insanlar seçilmiştir. Askeri unsurlar içeren görseller ve araçlar, resmin konusu arasındadır. İnsanlar, başları öne eğik olan bireylerden seçilmiştir. Bu dramatik bir durum yaratmıştır. Biçimlerde, kent yaşamına dair bazı izler bulunmakta, ancak yürünen yer bir kasaba görüntüsü vermektedir. Gözetleme kuleleri ve sınır boyunu temsil eden yüksek duvarlar da çalışmada yer almaktadır.

Yapay zekânın göç temalı çalışması, fotoğraf tekniğine benzer bir teknikle üretilmiştir. Çalışmaların formları, birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içindedir ve çalışmada kullanılan biçimler, bir bütünlük hissi yaratmasına yardımcı olmaktadır. Araç, sınır kapısına eklenmiştir. Mevsimsel bir göç teması olabilir, ancak bu tema yaz dönemine işaret ediyor. Çalışma kare formatındadır. Bu format, çalışmaların yapay zekâ tarafından algoritmik olarak düzen içinde sunulduğunu göstermektedir.

Çalışmaların renk paleti, siyah ve beyazdır gri tonlarla zenginleşmiştir. Yapay zekânın göç temalı çalışmasında, sol yandan gelen dramatik bir ışık kullanılmıştır. Gölgeler yana düşmektedir ve akşam saatlerine dair bir görüntü olabilir. Işık etkileri softtur ve çarpıcı bir ışık bulunmamaktadır. İnsanlar, merkeze, ufka doğru yürümektedir. Belirgin dağlar, siluet olarak gösterilmiştir. Dağlar, atmosferik etki veya sis nedeniyle detaylara sahip değildir.

Çalışmalarda hafif çizgiler olmakla beraber, genel olarak renk ve ışık ile biçimler ifade edilmiştir. Biçimlere ait kenar

çizgileri fotoğraf olmasından dolayı bulunmamaktadır. Şekiller, doğaya ait canlı ve cansız nesnelere aittir. İnsan biçimleri ön plandadır ve diğer planlar onu destekler. Resimde kullanılan unsurlar, hacimli gibi bir etki uyandırmaktadır. Yüzey hissi, basılı fotoğraf etkisi yaratmaktadır.

Yapay zekânın göç temalı çalışmaları, göç eden insanları temsil eden bir konu üzerine odaklanmıştır. Bu çalışmalarda, ellerinde eşyaları olan ve tozlu bir yolda yürüyen insanlar, bir göç teması çerçevesinde derinlik kazandırılmıştır. İnsan figürleri, topluluk halinde yürüyen bir biçimde temsil edilmiştir. Çalışmanın kurgusu, sınır kapısına doğru yürüyen insanları içerir. Bu insanlar, ellerinde eşyaları olan ve tozlu bir yolda yürüyen bireylerdir. Çalışmada, figürlerin sağına düşen hafif gölgeler ve dramatik bir ışık kullanımı belirgindir. Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri bayrağını andıran bir bayrak kullanılmıştır. Hava puslu görünmekte ve uzak ufuk tekinsiz bir hava yaratmaktadır. Tüm resimler, kare formatında üretilmiştir ve dramatik bir ışık içerir. Güneşli bir günün temsili bulunmaktadır.

Görsellerde, çocuklar ve yaşlılar da dahil olmak üzere genellikle genç insanlar seçilmiştir. Askeri unsurlar içeren görseller ve araçlar, resmin konusu arasındadır. İnsanlar, başları öne eğik olan bireylerden seçilmiştir, bu da dramatik bir durum yaratmıştır. Biçimlerde, kent yaşamına dair bazı izler bulunmakta, ancak yürünen yer bir kasaba görüntüsü vermektedir. Gözetleme kuleleri ve sınır boyunu temsil eden yüksek duvarlar da çalışmada yer almaktadır.

Yapay zekânın göç temalı çalışması, fotoğraf tekniğine benzer bir teknikle üretilmiştir. Çalışmaların formları, birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içindedir ve çalışmada kullanılan biçimler, bir bütünlük hissi yaratmasına yardımcı olmaktadır. Araç, sınır kapısına eklenmiştir. Mevsimsel bir göç teması

olabilir, ancak bu tema yaz dönemine işaret ediyor olabilir. Çalışma kare formattadır. Bu format, çalışmaların bir düzen içerisinde sunulduğunu göstermektedir.

Çalışmaların renk paleti, siyah beyaz ve tonlarıdır. Yapay zekânın göç temalı çalışmasında, sol yandan gelen dramatik bir ışık kullanılmıştır. Gölgele yana düşmektedir ve akşam saatlerine dair bir görüntü olabilir. Işık etkileri softtur ve çarpıcı bir ışık bulunmamaktadır. İnsanlar, merkez ufka doğru yürümektedir. Belirgin dağlar, silüet olarak gösterilmiştir. Dağlar, atmosfer veya sis nedeniyle detaylara sahip değildir.

Görsel 8: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım:

Bing yapay zekâ

Görsel 8’de, “Create an aesthetic painting about people migrating at the border.” isteminden elde edilen görselde, kompozisyon öğeleri değerlendirildiğinde, esmer insanlar ve kadınlar temsil edilmiştir. Bu çalışmalarda, ellerinde eşyaları olan ve tozlu bir yolda yürüyen insanlar vardır. Göç teması çerçevesinde derinlik kazandırılmıştır. İnsan figürleri, topluluk halinde yürüyen bir biçimde temsil edilmiştir. Çalışmanın kur-

gusu, hem köprü üzerinde hem de aşağıda dalgaların açıldığı göç eden insanları içerir. Çalışmada, figürlerin sağına düşen hafif gölgeler belirgindir. Hava açık ve güneşlidir. Bir bayrak da çizilmiştir. Dalgalar tekinsizdir. Resim, kare formatında üretilmiştir. Güneşli bir günün temsili bulunmaktadır.

Görsellerde, çocuklar ve yaşlılar da dahil olmak üzere genellikle anne ve çocuklar ön plandadır. İnsanlar yürürken yere bakar biçimde çizilmiştir. Dramatik konuyu aktarmak için, deniz, doğa, köprü ve insanlar gibi biçimsel öğeler kullanılmıştır. Toz kümesi içinde toprak yolda yürüyen insanları derinlik yaratmak üzere düzenlenmiştir. Görsellerde insanlar, çocuklar, yaşlılar, arazi toprak ve kaya biçimleri bir örüntü halindedir. Biçimlerde kent yaşamının sıradan görüntülerine dair bazı biçimler bulunmaktadır. Ancak yürünen yer bir arazi ve bir yoldan alınma görüntüdür. Arazi içinde telefon direkleri veya elektrik direkleri, tel örgüler çizilmiştir. Biçimlerin bazıları birbirine çok benzemekte ve klonlama gibi gözükmemektedir. İnsanlara ve yürüdükleri yola büyük bir alan ayrılmıştır. Biçimde temsil söz konusudur.

Görselde güneşin doğuşu veya batışı ile oluşan renkler aktarılmıştır. Perspektif derinliğe uygun olarak büyük kuş sürüleri temsil edilmiştir. Kuşlar yapay zekâ tarafından tam çizilmemiş ve bazıları uçağa benzemektedir.

Yapay zekânın göç temalı çalışması, renkli illüstrasyon tekniğine benzer olarak üretilmiştir. Çalışmaların formları, birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içinde değildir. Yukarıdaki köprü üzerindeki ikincil alan ve köprü resmin dengesini bozmuştur. Mevsimsel bir göç teması olabilir, ancak bu tema yaz dönemine işaret ediyor olabilir. Çalışma kare formattadır. Bu format, çalışmaların aynı düzen içerisinde sunulduğunu göstermektedir.

Çalışmaların başlıca renk paleti, kahverengi, turuncu, mavi ve ara tonlarıdır. Gökyüzü birçok renk unsuru ile zenginleştirilmiştir. Renkler genellikle yoğun kullanıma sahiptir. Renkler doygundur. Sarıya ait tonlar da bulunmaktadır.

Yapay zekânın göç temalı görsel üretimi, arkadan güneşten gelen dramatik bir aydınlatma ışık kullanılmıştır. Gölgele öne düşmektedir. Akşam saatlerine dair bir görüntü sayılabilir. Renklerin tonlarına ayrılmasından ışık etkilerinin güçlü olduğunu söyleyebiliriz. Yapay zekânın göç temalı görsel üretiminde merkez izleyenlerin önünden sola doğru yürümektedir. Yapay zekânın göç temalı görsel üretiminde belirgin dağlar, detayları ile keskin kenarlı ve yumuşak kenarlı tepeler olarak gösterilmiştir. Bunun yanında insanların etrafındaki alanlar, tozlu veya ışıklı gösterilmek için aydınlatılmıştır.

Görsel 9: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım:
Bing yapay zekâ

Görsel 9’da “Create an aesthetic painting about people migrating at the border.” İstemine göre, Yapay zekânın göç

temalı çalışmalarında, insanlar, kadınlar temsil edilmiştir. Bu çalışmalarda, ellerinde eşyaları olan ve tozlu bir yolda yürüyen insanlar, bir göç teması çerçevesinde derinlik kazandırılmıştır. İnsan figürleri, topluluk halinde, geleneksel kıyafetler ile yürümekte temsil edilmiştir. Çalışmanın kurgusu, kare formatında üretilmiştir ve dramatik bir ışık içerir. Güneşli bir günün temsili bulunmaktadır.

Çalışmaların renk paleti, kahverengi, turuncu, bordo, yeşil ve nadiren mavidir. Resme kahverengi ve tonları hakimdir. Gökyüzünde birçok renk unsuru bulunur bunlar açık mavi ve açık renkli turkuaz gibidir. Gökyüzü dışında insan figürlerinde renkler genellikle yoğun kullanıma sahiptir. Renkler doygundur. Kahverengi, yeşil, mavi, belirgindir. Sarıya ait tonlar da bulunmaktadır. Renkler genellikle pastel kullanıma sahiptir.

Yapay zekânın göç temalı çalışmasında, arka plandan güneş etkisi ile dramatik bir aydınlatma ışık kullanılmıştır. Gölgeler öne düşmektedir. Akşam saatlerine dair bir görüntü olabilir. Işık etkileri çarpıcıdır. Renk tonları zengindir. Kız çocuğu izleyenlere bakmaktadır. Hayvan figürlerinin birisi hariç ikisinde insanlara doğrudur. Yapay zekânın göç temalı görsel üretiminde belirgin dağlar keskin kenarlı olarak gösterilmiştir. Detayları vardır. Bunun yanında insanların etrafındaki alanlar, tozlu veya ışıklı gösterilmek için aydınlatılmıştır.

Görsel 10: Üretilme tarihi: 12 Kasım 2023 Üretilen yazılım: Bing yapay zekâ

Görsel 10’da Yapay zekânın “göç eden insanları estetik bir şekilde resmet, resimde aileler olsun, dramatik bir resim yap” talimatına istinaden oluşturduğu görsel çalışmada, konu olarak göç eden beyaz insanlar temsil edilmiştir. Kadın figürlerinin başörtüsü taktığı görülmektedir. İnsanlar, ellerinde eşyaları olan ve savaş yerinde sıkışıp kalmış bir görüntüye sahip olup, derinlik yaratan bir göç teması oluşturmaktadırlar.

Çalışmada kullanılan teknik, renkli yağlıboya tabloya benzetmekte ve illüstratif unsurlar içermektedir. Biçimler, birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içinde değildir. Çalışmada kullanılan biçimler, bir bütünlük hissi yaratmamaktadır. Özellikle, arkada görünen uçağın fazla net renklere sahip olması, öndeki figürlere çok yakın görünmesine neden olmaktadır. Uçağın detayları, arkadaki biçimler karmaşık ve eksiktir. Bulutlar, siyah etkileri ile fırtınadan önceki bir görünüm sergilemektedir. Resimdeki insanlarda biçim bozuklukları vardır

ve eller genellikle hatalı çizilmiştir. Arkadaki bayan figürü, dini resimlerdeki temsillere benzemektedir.

Renk paleti olarak sarı, turuncu, gri ve kahverengi tonları hakimdir. Gökyüzünde krem ve siyah gri tonları bulunurken, insan figürlerinde renkler genellikle yoğun kullanıma sahiptir. Renkler doygundur ve genellikle pastel kullanıma sahiptir.

Dramatik bir ışık kullanımı vardır ve bu ışık sağdan gelmektedir. Bu, renklerin tonlarına ayrılırken çarpıcı bir ışık etkisi yaratmaktadır. Figürler, izleyenlere doğru yönelmiştir.

Yapay zekânın “göç eden insanları estetik bir şekilde resmet, resimde aileler olsun, dramatik bir resim yap” talimatına istinaden oluşturduğu görsel çalışmada, konu olarak göç eden beyaz insanlar temsil edilmiştir. Kadın figürlerinin geleneksel kıyafetleri giydiği görülmektedir. İnsanlar, ellerinde eşyaları olan ve savaş yerinde sıkışıp kalmış bir görüntüye sahip olup, derinlik yaratan bir göç teması oluşturmaktadırlar.

Çalışmada kullanılan teknik, renkli yağlıboya tabloya benzemekte ve illüstratif unsurlar içermektedir. Biçimler, birbirleri ile istif ve dil bakımından birlik içinde değildir. Çalışmada kullanılan biçimler, bir bütünlük hissi yaratmamaktadır. Özellikle, arkada görünen uçağın fazla net renklere sahip olması, öndeki figürlere çok yakın görünmesine neden olmaktadır. Uçağın detayları eksiktir. Arkadaki biçimler karmaşık ve eksiktir. Bulutlar, siyah etkileri ile fırtınadan önceki bir görünüm sergilemektedir. Resimdeki insanlarda biçim bozuklukları vardır ve eller genellikle hatalı çizilmiştir. Arkadaki bayan figürü, dini resimlerdeki temsillere benzemektedir.

Renk paleti olarak sarı, turuncu, gri ve kahverengi tonları hakimdir. Gökyüzünde krem ve siyah gri tonları bulunurken, insan figürlerinde renkler genellikle yoğun kullanıma sahiptir. Renkler doygundur ve genellikle pastel kullanıma sahiptir. Dramatik bir ışık kullanımı vardır ve bu ışık sağdan

gelmektedir. Bu, renklerin tonlarına ayrılırken çarpıcı bir ışık etkisi yaratmaktadır. Figürler, izleyenlere doğru yönelmiştir.

SONUÇ

Bu incelemede, yapay zekâ'nın göç temalı sanatsal çalışmalar üretme kapasitesi ve bu çalışmaların estetik ve eleştirel değerleri üzerine odaklanmıştır. Yapay zekâ'nın, istem sonuçlarına göre oluşturduğu görsel çalışmalar, renk, biçim, ışık, kompozisyon ve anlam yönlerinden detaylı bir analize tabi tutulmuştur.

Yapay zekâ'nın göç temasını işleyen görsel üretimlerinin yapısal unsurları, toplu olarak incelendiğinde, insan kıyafetleri, fotoğraf ve resimsel özellikleriyle belirginleşen farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. Klasik resimlerde genellikle gündelik ve geleneksel kıyafetlere sahip insan biçimleri öne çıkmakta iken, fotoğraflara benzer üretimlerde insanlar günümüze ait elbiselere sahip görünmektedirler. Geleneksel resimlere benzeyen görseller, yağlıboya resimleri anımsatarak özgün bir sanatçının elinden çıkmış gibidir. Fotoğraflara benzeyen göç temalı görsel üretimler, bilinen ve gerçek fotoğraflara benzerlik göstermekte, ana ait görüntülere yakın kurgulara ve elemanlara sahiptir. Fotoğrafa benzeyen görsellerde genellikle renklerin, günümüz fotoğraflarına benzer renk ve biçim unsurlarına özgün bir şekilde benzetildiği ve gündelik hayata ait öğelerin iyi çizildiği gözlemlenmektedir.

Geleneksel resimlere benzeyen görsel üretimler; daha zıt ve armonik bir renk kurulumu olduğu görülmektedir. İnsan figürlerine ait betimlemelerde ise bazı eksiklikler bulunduğu, detayların iyi çizilmediği görülmektedir.

Göç temasını gösteren görseller; beyaz ve siyah derili insanları temsil ederek, kadın figürlerini geleneksel giysileriyle detaylı bir şekilde tasvir ederek işlemiştir. Renkli yağlıboya

tablosunu anımsatan teknik ve pastel tonların kullanımı oldukça başarılı olmakla beraber biçim uyumsuzlukları ve detay eksiklikleriyle bütünlük hissinin zedelediği görülmektedir. Figürlerdeki biçim bozuklukları ve detay eksiklikleriyle tam anlamıyla başarılı görseller üretilememiştir. Bu istem kaynaklı da bir sorun olabilirse de özellikle insanlara ait uzuvları çizme konusunda yapay zekâ uygulamaları yeterince iyi sonuçlar henüz verememektedir.

Çalışmanın, renk paletindeki kontrast ve dramatik ışığın kullanımının görsel etkiyi güçlendirdiği ve figürleri izleyiciye yönlendirerek duygusal bir etki yarattığı ifade gözlemlenebilmektedir.

Yapay zekânın, bu çalışma aracılığıyla göç temasını ele alabilme yeteneğinin, sanatsal ifadeyi genişletme potansiyelini gösterdiği, ancak daha fazla detay, bütünlük ve anlam derinliği için geliştirmeler için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu değişim sayesinde sadece estetik açıdan değil, aynı zamanda izleyiciyi düşündürme potansiyeliyle de bulunabilir ve yapay zekânın göç temalı sanatsal çalışmalar üretme konusunda başarılı olduğu ancak bu çalışmaların sanat-estetik değerinin şimdilik yüksek olmadığı sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Atalay, M. C. (2021). Proje Olarak, “Göç” Temalı Yerleştirme (Enstalasyon). *In Göç ve Sanat Okumaları-1* (pp. 71-91). Transnational Press London.
- Atalay, M. C., & Kanat, S. (2019). Bir Okuma Olarak, Göç Fotoğrafı. *International Journal Of New Trends In Arts, Sports & Science Education (Ijtase)*, 8(4), 105-112.
- Chambers, L (2014). Göç, Kültür Kimlik, 2. Basım, Ayrıntı yayınları
- Çeber, T. (2018). Plastik sanatlardaki üretimlerde ele alınış biçimiyle göç olgusu. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (22), 97-109.

- Hambers, I. (2014). Göç, kültür ve kimlik. *İstanbul: Ayrıntı Yayınları*.
- İpek, N. (2006) İmparoturluktan Ulus Devlete Göçler, Serander yayınevi, İstanbul
- Özbek, S, (2006) Felsefe Logos dergisi, Ayrımcılık Aayısı, sayı: 29 / 1, İstanbul, Genel Yayın Yönetmeni: Sinan Özbek, 373 sayfa toplam, 11-16

GÖRSEL KAYNAKLAR

- 1:http://www.faculty.umb.edu/gary_zabel/Courses/Phil%20281/Philosophy%20of%20Magic/Paleolithic%20Art/?C=N;O=D
- <https://www.bing.com/images/create/>, 3-10 numara görseller 12 Kasım 2023 tarihinde bing DALL-E 3 de üretildi.